

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

..... APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:		Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:	
Pe un an	160 Lei		Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei	
Pe jumătate de an	80 „			
Pe un pătrar de an	40 „			
Un număr	3 Lei.			
Pentru străinătate pe un an	260 Lei.			

Nr. 3883 E 1932.

Note oficiale.

Ca întregire a ordinului nostru cu Nr. 3780/932 publicat în „Foaia Diecezană” Nr. 28 din 10 I. c. dispunem ca chitanțele respective recipisele, despre achitarea impozitelor să se înainteze Cassei diecezane necondiționat până la data de 25 Iulie a. c. având a se înainta aceste chitanțe până la 1 August a. c. Serviciului de învățământ local din Timișoara.

Serviciul local de învățământ ne comunică, că Onor. Ministeriu a luat dispoziții, ca salariile celor ce nu vor putea dovedi achitarea impozitelor să se verse la Cassa de depuneri la dispoziția Statului.

Caransebeș la 14 Iulie 1932.

Episcopul diecezan:
Dr. Iosif Tr. Badescu

3922 B. 1932.

Toți acei preoți, cari în decursul anului 1932 împlinesc 5, 10, 15 și 20 ani de serviciu bisericesc și școlar, cu începere dela 1 Ianuarie 1933 sunt îndreptățiți la câte o nouă gradatie.

Deci, toți acești preoți să-și înainteze, până la cel mult 15 August a. c. cererile pentru în-cuviințarea gradatiei noi.

Cererile să se înainteze pe cale ierarhică, adecă prin Prea On. Oficiile protopresbiterale, anexându-se cuvenitele certificate de serviciu, eliberate de către Oficiile protopresbiterale competente și timbrate în regulă.

Cererile întrate după termenul de mai sus, precum și cele ajustate cu certificate de serviciu nebimbrate sau timbrate insuficient, nu se vor lua în considerare și preoții respectivi nu vor fi trecuți pe tabloul celor îndreptățiți la câte o nouă gradatie începând cu 1 Ianuarie 1933.

Caransebeș, la 14 Iulie 1932.

Episcopul diecezan:
Dr. Iosif Tr. Badescu

3921 B 1932.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că examenul de cvalificațiune preotească se fixează pe ziua de *Joi 1 Septembrie a. c.*

Deci, cei ce doresc să se supună la acest termin, examenului de cvalificațiune preotească, se provoacă, ca până la 20 August a. c. să-și înainteze Consiliului eparhial petițiunile lor timbrate în regulă și ajustate cu următoarele documente:

1. Extras de botez;
2. Certificatele școlare anterioare studiilor teologice;
3. Absolutorul teologic;
4. Certificat despre ocupațiunea în timpul dela terminarea studiilor teologice.
5. Taxa examenului de cvalificațiune.

Caransebeș, la 14 Iulie 1932.

Episcopul diecezan:
Dr. Iosif Tr. Badescu

Nr. 3911 B. 1932.

Tinerii cari doresc să fie primiți în Academia noastră teologică, să-și înainteze petițiunile lor Consiliului eparhial, prin Oficiile protopresbiterale, până la 15 Septembrie a. c.

La cereri se vor alătura următoarele documente:

1. Extras de botez.
2. Certificatele școlare de studii secundare și diploma de bacalaureat.
3. Atestat de moralitate dela Oficiul parohial, vizat și de către Oficiul protopresbiteral.
4. Atestat medical dela medicul Academiei teologice, că este deplin sănătos și fără defecte.

5. Declarațiunea părinților sau a tutorelui, că vor suporta toate cheltuelile reclamate cu întreținerea în Internatul diecezan.

Se observează, că studenții Academiei teologice sunt obligați să locuiască în Internatul diecezan.

Petenții, când vor fi chemați vor avea să se prezinte la Consiliul eparhial.

Caransebeș, la 14 Iulie 1932.

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Tr. Badescu.

Nr. 3912 B 1932.

Comunicat Oficial.

Se aduce la cunoștința studenților dela Academia noastră teologică, că înscrierile la Academia se fac anul acesta în zilele de 28—30 Septemvrie a. c.

Asupra cazurilor de întârziere din motive binecuvântate, decide numai Consiliul eparhial.

La înscriere se solvesc următoarele taxe:

a) Didactrul: Lei 300.

b) Pentru fondul de ajutorare „Ioan Popasu“ Lei 50.

c) Pentru fondul de excursie: Lei 50.

d) Pentru Societatea de lectură „Ioan Popasu“, Lei 50.

e) Pentru baie: Lei 50.

f) Pentru folosirea mobilierului (interniștii): Lei 100.

Examenele de corigență, de curs și examenele generale, se țin începând din 26 Septemvrie, iar prelegerile se încep la 1 Octomvrie a. c.

Toți studenții ai căror părinți nu locuiesc în Caransebeș, sunt obligați să locuiască în Internatul diecezan.

Taxa anuală pentru Internat, care după împrejurări se poate majora, este de Lei 8000 (Optmii) pe întreg anul școlar și se plătește anticipativ în patru rate de câte Lei 2000 și anume: rata primă la înscriere, rata a doua până la 15 Noemvrie a. c., rata a treia până la 31 Ianuarie 1933 și rata a patra până la 15 Aprilie 1933.

De hainele de pat, de rufărie și de spălatul (curățitul) lor, se vor îngriji studenții. Tot așa și de tăcămurile necesare, la înțrarea în Internat.

Se observează, că atestatul medical, pe care au să-l prezinte tinerii cei ce înțră în Academia teologică, trebuie să fie extrădat de către medicul Academiei, dl Dr. Constantin Popasu.

Caransebeș, la 14 Iulie 1932.

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Tr. Badescu.

La trecutul diecezei Caransebeșului.

De: **Dr. Ștefan Pop**

Este adevărat, cum de altminterlea am desfurat mai sus, că Böhm dacă consimte cu toți predecesorii săi scriitori Bănățeni, privitor adevădat de seria succesorară a prelaților Caransebeșeni Vârșețeni, în un unic punct însă totuș, se abate izbitor de toți acești fideli soți de idei; anume dânsul pune pre Maxim Nestorovici îndatăș după Moisă Stanoevici și astfel deci *omite total* pe Nicolae Dimitrievici al nostru, din albumul venerabil, al de Dumnezeu păzitei eparhii Caransebeș-Vârșeț, pentru intervalul de 1726 — 1739.⁸⁹⁾

Negreșit circumspectul Böhm stabilind astfel catalogul istoric al vlădiciei noastre, calcă numai pe urmele vlădiciei Emilian Kengyelacz, care cum am marcat încă la începutul studiului de față, în un memoriu, redactat cu multă îngrijire și adresat la 1 Mai 1860, locotenenții imperiali din Timișoara, susține sus și tare aceasta opiniune;⁹⁰⁾ azi însă unele, altele,⁹¹⁾ din cuprinsul acestui act sunt anticvate și abandonate! Peste tot, părerile de acolo trebuesc luate la o revizie și cumpenite cu rezultatele și concluziunile mai recente.

Este fapt, că vlădica Moisă Stanoevici a decedat în 1726 (ori că încă în 1725) și că N. Dimitrievici pune jurământul de fidelitate deja în 15 August 1726, dupăcum se adeverește aceasta cu arhiva (foastă) a guvernului provincial din Timișoara; secțiunea „direcțiunea financiară“⁹²⁾ arhivă transportată acum 60 ani la arhiva regnicolară din Budapesta și studiată de prof. Dr. Ludovic Baroti, în deceniul 1894—1905;⁹³⁾ despre ce își dă seamă în vr'o 10—12 broșuri, demnă competentă de el și de cauze!

Acuma dacă Moisă Stanoevici moare în 1726 ori 1725 și la 15 August 1726 *Nicolae Dimitrievici* e și deja denumit **episcop la Caransebeș**⁹⁴⁾ când dară este loc și timp gol, să mai așezăm episcop la „Caransebeș“, pentru datul 19 Iulie 1726 și pe un Maxim **Nestorovici**, orică pe un (alt) Maxim **Popovici**, despre care apoi strigă stentovic Antimisul bisericii sfântului Nicolae dela Lugoj!

89) Böhm l. c. I. 414.

90) Vezi în broșură pag. 3.

91) Pesty l. c. I. 356—7. Acum deja am acest op la mână. Cnf. aici pg. 39 nota 30. al. 2; nota 28. pg. 38; nota 20. pg. 28. Dar Baroti fasc. I—VI nu-mi sunt încă la mână. Fără Baroti rămân multe lucruri nelimpzite.

92) Milleker o. c. 91 cu nota 4. Dr. Popovici. Ist. Bănat. 323 notele 8 și 9, după Baroti l. c. F. VI. 335 și F. II. 147.

93) Boroș. Cult. Creștină o. c. 278—280.

94) Trebuie să grijim, că în „Literile Colaționali“, se pomenește numai de „oficiul și beneficiul“ „Caransebeșului“, nimic nici o cirtă și despre Vârșeț.

Intr'un an, orică maximum în un an și jumătate, fie ei cât de mici, nu încap patru episcopi în largul ierarhiei a Banatului istoric din dricul veacului al XVIII-lea!

Provincia Vârșeț și Caransebeș în răstimpul 1725—1726 nu a putut și nici nu a avut, nici deodată și nici după o altă pe episcopii: Moisa Stanoevici, Nicolae Dimitrievici, Maxim Nestorovici și Maxim Popovici. Ba dacă mai luăm și pe *Ioan Popovici*, despre care cam cu încredință, cum văzurăm mai la deal, zice Dr. Popovici, că a urmat lui Spiridon Stibița, putem avea cinci episcopi pentru anii 1725—1726; căci nicăiri nu ni se arată până când a păstorit acest *novus homo* și așa în dragă voce putea fi încă în viață la 1726 cel care ajunge episcop la 1695.

Ci chiar 6, zi și scrie șase episcopi se înghesuiesc în intervalul de 31 ani (1695—1726) la Caransebeș—Vârșeț, dacă numărăm și pe Moisa Petrovici, moștenit dela Turci; care cum am văzut activează încă în 1727;⁹⁵⁾ ba după Eus. Popovici ar fi viu încă și pe la 1733!⁹⁶⁾

În fața unei liste așa confuze și contradictorie, ar fi de căderea noastră acuma a arăta, orică barem a încerca de a arăta, ce se poate desprinde și fixa cu deplină certitudine din acest *tohu-vabohu* de pletoră onomastică.

Vom proba aceasta la sfârșitul tezei, unde vom ridica șirul acestor episcopi așa, cum îl transmit istoricii și cum am socoti că trebuie remaniat azi.

Lumină deplină poate va aduce numai viitorul. În condițiunile cercetărilor actuale, rezultate nouă și mulțamitoare nu se pot afla! Altfel problema poate fi soluționată numai ținând cont și de examinările și constatările ce se petrec în literatura sârbească, pe care nu o putem urmări.

Dacă apoi comparăm, precum și suntem siliți să facem aceasta, catalogul vlădicilor Caransebeșeni și Vârșețeni, cu aceleora din Timișoara și Lipova—Ineu, ne încurcăm și mai tare; împrejurare mult asemănătoare cu seria vlădicilor noștri Ardeleni până la 1670 și a celor Maramureși încă și până la 1740. Acelaș episcop deodată ocure în mai multe eparhii, — dacă peste tot poate fi vorbă serioasă de o eparhie arondată și limitată strict — ori că succesiunea sa în ele nu se poate stabili, câte odată nici chiar aproximativ.

Numai dacă am da de toate gramatele lor de denumire și de hrizoavele politice confirmatori — ce nu e de nădăjduit — am fi în o plăcută condițiune de a-i putea rândui în spaț și timp.

Sunt de părerea că, mai mulți episcopi de ai Caransebeșului și Vârșețului o bună vreme nu erau instituți nici bisericește nici politicește pentru un ținut canonic, ori geografic politic anumit. Lasă, că și episcopii păstoreau și invadeau districte după cum le venea bine și se schimbau oamenii și trebile locurilor.

Om și veșnicia.

De Nicolae Iacobescu
fost 5 ani baptist.

Veșnicia o poate dobândi fiecare creștin, nu numai pocăiții baptiști, *prin ascultarea cuvântului lui Dumnezeu*.

Vremea ta pe pământ este foarte scurtă. Fiecare asfințit de soare, fiecare bătaie a ciasornicului îți scurtează zilele de pe pământ și iute, pe tăcute, dar hotărât, te duce în veșnicie, la Dumnezeu. Va veni în curând anul, ziua, ciasul și minutul, care îți vor încheia viața de pe pământ și va începe cântarea ta în cer sau jalea ta în iad. Și atunci, nici un cias din viața viitoare, nu va putea să te mai ducă înapoi pe pământ.

Ești acolo pe vecie și pentru vecie. Azi picioarele tale stau pe nisipul vremii, gata să se cufunde. Mâne urmele picioarelor tale vor rămâne, dar tu te-ai dus. Unde? În veșnicie.

Azi mâinile tale lucrează, ochii tăi privesc, mintea ta gândește. Fac planuri pentru viitor, cum să te îmbogățești, dar mâne toate vor rămâne. Tu te-ai dus, ai plecat în veșnicie.

Alții au fost odată tot așa de harnici cum ești tu, tot așa de sănătoși cum ești tu, nepăsători ca și tine, dar s'au dus, s'au dus în veșnicie.

Și iubite suflete, va veni în curând și rândul tău ca să pleci în veșnicie.

Te-ai gândit vre-o dată serios? Sunt eu pregătit pentru veșnicie? Ai putea tu să mergi înaintea lui Dumnezeu, așa cum ești?

Puneți în minte cerul și iadul din viața viitoare. Unul din acestea, trebuie să fie locul tău, în care vei locui tu, pentru veșnicie.

Astăzi este vremea să-ți alegi. Mâne poate să fie prea târziu. Pentru cine trăiești tu? Spre cine mergi tu? Care va fi soarta ta, după ce vei pleca din lumea aceasta? Unde vei petrece veșnicia? Ai putea tu să treci în veșnicie așa cum ești tu?

Dela bal (petrecere), -de-a dreptul la scaunul judecății lui Dumnezeu? Dela birt (cârciumă), la rai? Dela cântarea desmățată, la *aliluia*? Dela înjurături, la *osana*? Dela tovă-

95) Aici pg. 56 și

96) pg:

rășia celor răi, la tovărășia luminoasă a sfinților și a îngerilor din jurul scaunului de domnie a lui Dumnezeu? Nu, nu, n'ai putea! Cugetul tău îți spune că n'ai putea.

Nu vrei deci să te pregătești pentru veșnicie? Câte glasuri îți strigă pregătește-te. Dumnezeu îți strigă pregătește. Orice boală îți strigă pregătește-te. Fiecare mormântare, fiecare mormânt deschis îți strigă pregătește-te.

Deci pregătește-te, nu întârzia, căci ce-i viața ta? Este tocmai ca un abur, care se arată puțin, apoi pere. Vreme de perdut nu este. Vremea perdutoasă a fost prea multă în viața ta. Haide, pentru că trece ziua și începe să se lase umbra serii. Scoală-te, căci anul de îndurare al Domnului este aproape de încheiere, pentru că nu peste mult vor fi două mii de ani, de când a murit pe Golgota pentru păcatele noastre a tuturor. Acolo a purtat păcatele noastre, în însuși trupul Său dumnezeesc.

Jertfa cea mare a fost adusă. Prețul cel mare a fost plătit.

Omule, ești bine venit înaintea lui Dumnezeu, dar trebuie să te apropii de El, în felul în care a hotărât El. Trebuie să-L ia-i ca mântuitor al tău. Vino la El, așa cum ești. Nu aștepta până te faci mai bun, căci n'ai să fi mai bun niciodată.

Cere-I iertare pentru păcatele tale și El te va ierta, chiar în clipa când i-l ceri. Hotărăște-te s'o rupi cu păcatul. Cere-I putere să biruești ori ce păcat. Dă-ți viața în stăpânirea Lui, ca să faci numai voia Lui. Incepe o viață nouă, în care El să fie cu adevărat domnul și stăpânul tău, așa, atunci vei fi pregătit să întri în veșnicie și să te întâlnești cu Dumnezeu, spre a te bucura și veseli în veșnicie.

Pentru că zilele trec pe nesimțite, urmând legilor divine, azi nu întreabă pe nimeni de-i gata sau nu, să întâmpine ziua de mâine. Azi se schimbă în ieri, și mâine în azi și astfel pe tăcute zilele se scurg, iar omul nostru se întreabă: „cum? un an așa repede trecut? Ah! cu un pas sunt mai aproape de veșnicia morții și eu abea acum îmi dau seama“.

E târziu însă, un an l'ai pierdut. Și de ai rămâne numai cu atât. Dar după un an urmează un altul, și tot așa la fel, până ce ești chemat să locuiești în recele mormânt.

O viață perdutoasă în Domnul. Doar un pas te mai desparte de grozăvia morții. Ai spune atunci timpului să stea. Dar cine oare, este în stare să oprească cursul vremii? Nu dispera, dacă ai pierdut un an. Vezi, în fața ta stau deschise porțile unui nou an, un drum necunoscut până acum — deci întărește-te,

îmbărbățează-te, aleargă cu răbdare spre ținta fericirii eterne, ca apoi să poți spune: „după multă luptă și suferință în sfârșit un an am câștigat.“

De vrei ca în drumul anului acestuia să nu întâlnești decepții (desamăgiri), să nu-ți vezi planurile frumoase spulberate, speranțe înecate și idealul stins, nu uita că vremea trece și cu ea treci și tu, iar ce ți trecut nu mai vine. Nu perde zilele, fără rost, ci luptă mereu, lupta cea bună pentru biruința adevărului și fericirea ta sufletească. Aceasta o fă!

Ortodoxia în Ticvaniul-mare.

de pr. Ilie Hergan.

Cuvânt înainte.

Încă la începutul administrării mele în parohia ort. rom. din Ticvaniul-mare, am auzit dela credincioșii mei, unele-altele, despre frământările confesionale prin care a trecut această comună. Și încă de atunci a pus stăpânire pe mine dorința, ca cele auzite să le dau publicității.

Trecând însă prin împrejurări grele și impunătoare de multe alte și mai imperative griji, poate nu mi-aș mai fi realizat această dorință, dacă tot enoriașii mei nu mi-ar fi pus la îndemână broșura „Unirea la Ticvaniul-mare la 1852“, de Dr. Nicolae Brînzeu.

Prin cunoașterea acestei broșuri, publicația ce mi-am propus se complică, devine lucrare mai grea. Atât însă, că de acum ea nu mi se mai prezintă numai ca o simplă dorință, ci mi se impune ca o îndatorire, de care spre a mă degaja, trebuie să combat o carte, care, unde nu spune deadreptul, îl retace sau întortochează adevărul și să opun acestei cărți tendențioase, o lucrare sinceră, concepută în bună credință și cu toată dragostea de adevăr.

Și așa, mă văd pus pe lucrarea, prin care canonicul Brînzeu se vede înfruntat. Reverendissimul domn este însă cel care, prin broșura din chestiune a provocat. Iar eu, deși în ale scrisului, sunt mult sub talia autorului mai multor opere, zise de literatură bisericască, totuși — în numele adevărului și dreptății — îi răspund la provocare... gândul, ducându-mă la biruința lui David asupra lui Goliat.

Publicația ce o încep, îmi va da satisfacția conștiinței împăcate cu o îndatorire împlinită, dar nu-mi va șterge părerea de rău, că puterea de muncă a unui preot creștin trebuie să se irosească întru combaterea păcătoșeniei unei lucrări făcute cu cheltuirea energiei altui preot, tot creștin. Și această risipă de forțe în lupte confesionale, atunci, când stăruința tuturor preoților români, fie și uniți, toată ar fi să fie îndreptată la suflarea foitei ce desparte în materie de credință, pe cei cu acelaș mod de închinare, fii ai neamului nostru, pe care suntem datori a-l iubi și întări, premergând cu exemplu de cinste și înfrățire.

I.

Ticvaniul-mare până la 1852.

Dela începutul său, ce se pierde în adâncimea vremii și până la 1852, Ticvaniul-mare în totalitatea locuitorilor săi a fost ortodox.

Biserica satului s'a zidit între anii 1770—77. Nu știu însă dacă a sfințit-o personal episcopul Vichentie Popovici, care a păstorit dieceza Caransebeș-Vârșetului dela 1769—1785, sau vre-un delegat al său. S'ar putea eventual constata aceasta din actele arhivei parohiale vechi. Dar, acele acte se află la Oficiul parohial al uniților, cari precum s'au înstăpănit pe biserică, așa și-au însușit și toate celelalte aparținătoare parohiei ort., pe care sprijiniți de vitregii stăpâni de ieri, au desorganizat-o la 1852.

Până la acest an, adecă până ce vânt potrivnic n'a abătut urgia unionistă și peste părțile bănățene, în Ticvaniul-mare stăpânea pacea, bună înțelegerea și viul interes pentru cele duhovnicești. Oglindă vie despre aceasta e frumosul lăcaș de închinăciune ce și astăzi împodobește comuna. Apoi grăitoare mărturie ne păstrează despre vieța profund creștinească a ticvănenților-mari de atunci și grija ce o purtau ca biserica lor să fie împodobită după cuviință, ceea ce reiese din următoarele inscripții:

1. Pe ușa altarului.

Ușile acestea împodobite cu cheltuiala a toată obștea Pravoslavnicilor creștini din comuna Ticvaniul-mare. In vremea fericitei stăpâniri a Împăratului românesc și a Craiului unguresc, Domnului Franciscus al doilea. Sub Prea Sfințitul pravoslavnicul Episcop al Caransebeșului, Vârșetului, Logoșului și Orșova-Mehădiei, domnului Iosif Ivanovici de Sacabentș în anul 1796 Aprilie în 1-a zi.

2. Pe ușa din fața corului.

Zugrăvit această sfântă Biserică cu puterea Tatălui ceresc, cu ajutorul Fiului și Duhului Sfânt, pe timpul stăpânirii înaltului Împărat Ferdinand I. prin binecuvântarea înalt prea sfințitul episcop Ștefan Popovici, districtul a cărui protopop Ignatie Vaea, localnici preoții Vichentie Popovici, Iacob Popovici și Iosif Pasculovici, fiind jude Petru Dâc, cumeș Iacob Lața, Toma Barbu, Costa Birou, Petru Bușiu, epitropi Trăilă Iorgovan, Teodor Neda, Petru Turna și toată obștea Ticvaniul-mare — s'au sevârșit cu molărai mare a anului 1847—48 după ritul ortodox, Mihai Popovici Oravița română.

Trebuie cu durere să mărturisesc, că aceste inscripții le-am cules dintr'un proces verbal dresat de jandarmeria, care a primit în anul 1925 ordin să oprească pe uniți dela distrugerea picturii din 1847—48. De fapt uniții sub pretext că biserica reclamă reparație au urmărit ștergerea oricărei urmă de ortodoxie din ea. Jandarmeria a intervenit prea târziu, dar totuș la vreme ca să găsească debarem inscripțiile de mai sus, nestrucate.

II.

Mișcarea uniților în Valea Carașului.

Agenții prozelitismului uniat poate și mai înainte și-or fi cercat norocul în regiunea Oraviței. Dar în părțile acestea, abia la 1839 din Ilidia și la 1840 din Ciuchici, izbutesc să fure câteva suflete pentru îmbogățirea staulului papei dela Roma.

Oile cele pornite după momeală, inspirau însă momitorilor teama de nestatornicie. A trebuit deci, ca aceștia să se gândească la o legătură mai puternică, spre a nu-și pierde micuțele, dar cu mare trudă câștigătele turme.

Coboară dar la 1842 tocmai dela Oradea episcopul Erdélyi, ca prin vizitația canonică dela Ilidie și

Ciuchici să lege credincioșii uniți de aci cât mai strâns la sânul bisericii catolice, și apoi pentruca prin aceeaș cale să mai dea de vre-o rătăcită de oaie; ori ca personal să pipăie, ce s'ar putea face, ca turma drept credincioșilor din părțile acestea să se împresoare și rătăcească, pentruca vânatul misionariilor, pe cari îi va trimite încoaci mai numeroși, să fie cât de rodnic.

Misionarii s'au sporit într'adevăr, propaganda unită s'a intensificat. Trimișii episcopiei din Oradea, unde n'a fost turbureală au căutat s'o facă, spre a-și înlesni pescuitul. Dar cu toată măestria pescuitorilor, pescuitul tot sărac a rămas.

De fapt, pe valea Carașului n'au izbutit să înjghebeze parohii unite în cu mult mai multe sate decât se pot număra pe degete, și chiar și din acestea cu vremea au mai perduț câteva de expl. Ciuchiciul, a ll-a parohie unită din părțile acestea; apoi Foroticul, Ciclova-română ș. a.

Ticvaniul-mare este comuna depe Valea Carașului, unde unirea s'a prins mai puternic.

Despre felul, cum s'a făcut și despre urmările unirii din acest sat, cunosc două feluri de mărturii:

Una broșura „Unirea la Ticvaniul-mare“ de canonicul Dr. Nicolae Brînzeu.

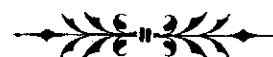
A doua, tradiția, adecă: ceea ce mărturisesc aceia, cari înșiși au trăit acele vremi și au mai apucat ceva și din ale noastre; sau, ce ne spun cei veniți pe lume mai târziu, că i-au auzit vorbind în această cauză pe cei cari au trecut prin întâmplările dela 1852 și din anii următori, dar, cari acum nu mai sunt.

Tradiția și cu broșura dlui canonic îmi întregesc materialul trebuincios lucrării începute, dar, între oaltă nu se prea potrivesc.

Dr. Nicolae Brînzeu, susține în prefața cărțuliei sale, că: „după dorința... de a avea câte o scurtă monografie a unirii din fiecare parohie (a lor) — dă istoricul unirii din Ticvaniul-mare“. Imprejurarea însă, că dl canonic își scrie broșura din chestiune, abia după reînființarea parohiei ort. din Ticvaniul-mare, stinse la 1852, care parohie reînființată își reclamă biserica și bunurile de care a fost despoiată — ne face să presupunem, că nu dorința istoricului unirii din această comună este imboldul cărții, ci dorința ca printr'un istoric — așa cum cu iezuitica-i îndemănare poate întocmi din rapoartele misionarilor și actele autorităților de pe atunci — să le astupe ochii și să-i oprească a-și urma îndemnul conștiinții pe cei porniți spre revenirea la religia părinților lor și adecă la religia mării majorități a românilor.

Peste tot, dl canonic se opintește prin această broșură, să dovedească mai ales, că înstăpânirea uniților pe biserică și pe bunurile ort. din Ticv.-mare este legală. De fapt însă, este atât de legală această înstăpânire, pe cât de legitimă a fost dominația asupra noastră a acelora, despre cari se trudește D. Sa, să convingă (dar cine-l crede?) că nu i-au sprijinit la despoierea ortodoxiei și la întărirea „unirei“. A „Sfintei uniri“, dacă sfântă se poate numi desbinarea, vrajba și neînțelegerea, ce ni le-a adus pe cap în locul unității religioase, a păcii și buneii înțelegeri, strașnica „unire“ recte „dejghinare“.

(Urmează)

Ce este un concordat cu Vaticanul?

de **Isaia Suru.**

În 1824 se încheie concordat pentru Hanovra între Pius VII și George IV Regele Angliei, publicat apoi printr'o bulă de Leon XIII.

Apoi concordatul belgian din 1827; cel încheiat la 1827 pentru provinciile din Renania și publicat în 1830; concordatele suedeze 1828, 1845; Italiene 1834, 1841; sunt fără însemnătate.

Concordatul rusesc din August 1847. Papă era Pius IX, Țar Nicolae I; Pius l'a publicat printr'o bulă în Iulie 1848. El privește catolicii din Rusia și Polonia; la 17/27 Noembrie a fost ratificat și de țar. Papalitatea n'a câștigat nimic prin acest concordat. În Rusia nu i s'a dat nici o importanță²⁸⁾. Alte concordate sunt cele spaniole din 1851 și 1859, apoi un concordat, format din 14 articole semnat de Vatican, în 1851, a fost refuzat de Spania; un altul a fost încheiat în 1859 la Madrid. (22 de articole) a fost executat, dar numai în parte.

Un concordat ce seamăna foarte mult concordatului bavarez este concordatul austriac din 18 August 1855, Precum în Bavaria se căuta sprijinul Bisericii catolice din cauza revoluției din Franța, tot așa în Austria din cauza revoluției din 1848 se căuta sprijinul Bisericii.

Și în Austria împărații se ocupau mai aproape de chestiunile religioase. Acest amestec sub Iosif II se schimbă în atotputernicie. Așa fără să țină cont de nemulțumirea curiei, dă în 1781 un edict de toleranță²⁹⁾ iar când la 1849 se introduce în constituție și liberul exercițiu al cultului, durerea papei e nespūsă de mare.

Astfel fiind situația papa căuta să se scape de ea, la 18 August 1855 se încheie un concordat în care curiei i-se dau privilegiile așa de mari încât dacă-l citești, îți face impresia că ar fi făcut în Evul Mediu pe timpul lui Enocențiu III³⁰⁾. Ceeace a favorizat acest câștig al Curiei a fost tinerețea, lipsa de experiență el a fost neatins cât timp a durat absolutismul. Dar dela 1861 încep atacurile catolicilor liberi și ale protestanților cari devenind din zi în zi mai vehemenți guvernul se vede silit să aducă încetul cu încetul legi prin cari desființează chiar și puncte esențiale din concordat, ca apoi la 1870, Ministrul de Culte Stremayr luând drept motiv — motiv juridic! — dogma intailibilității papei

28) Nici măcar n'a existat vre-un text rusesc (R. Cădea o. c. p. pag. 121).

29) Însemnat și pentru noi români ortodoksi din Transilvania.

30) E făcut pe baza concepției privilegiilor.

a denunțat concordatul³¹⁾. Deci și ca formă concordatul este abrogat, deși unii susține că el a fost în vigoare până'n anul 1874 (7 Mai fiindcă nu mai atunci a fost înlocuit direct în întregime cu o altă lege³²⁾.

Concordatul Württemberg-ului, încheiat la 1857 (8 Aprilie) n'a fost aplicat, fiind refuzat de Stat.

La 1859, este încheiat concordatul dela Baden și are aceiași soartă ca și cel precedent.

Alte concordate cu Tosca la 1851, cu Portugalia la 1857, în America cu Honduras 1861, Costa-Rica 1853 (și Guetemala), cu Haidi 1860 cu Ecuador 1861, Venezue la Nicaragua etc. sunt fără vre'o însemnătate oarecare, nu prezintă un ce, particular, caracteristic decât ca și cele comune. În timpul din urmă s'a mai încheiat concordate cu sârbii, în 1914 (24 Iunie) dar nu s'a pus în aplicare, apoi cu Polonia în 1925, Prusia în 1929, Italia 1929, România 1929 etc. și a încercat și cu bolșevicii dar aici Vaticanul a dat greș.

Toate aceste concordate, din timpul ulterior glăsuesc în general același grai, cântă ori fredonează aceeași melodie ca și celelalte concordate anterioare, și cu cât vre-unul din ele se apropie de concordatul lui Napoleon — concordatul tip — cu atât Statul a știut să-și afirme drepturile și să-și accentueze și salvardeze interesele proprii și naționale³³⁾ și cu cât se depărtează de concordatul francez cu atât a știut curia papală să-și apere interesele și să-și afirme pretențiile.

Nu fără interes este să ne ocupăm puțin tot la istoricul concordatelor despre încercările de a face concordat și cu bolșevicii³⁴⁾.

La 1922 la o conferință ce s'a ținut la Genua, au participat reprezentantul bolșevicilor³⁵⁾. După aceasta delegatul bolșevic a făcut chiar o vizită papei. În anul 1925, guvernul bolșevic a înaintat un proiect pentru concordat prin nunțitul papal din Berlin. Cu toate că Vaticanul a cedat foarte mult din pretențiile sale, tratativele nu au avut un rezultat favorabil pentru Vatican, încât convenția dorită nu s'a realizat. În 1927, Moscova s'a pronunțat chiar, că această che-

31) Concordatul se încheie având în vedere „rebus sic stantibus“; ori prin infailibilitate papa a devenit o putere nouă și nelimitată și nelimitabilă așa a fost formulat motivul. (dup. R. Cădea o. c. p. 108) Papa într'o alocuțiune din 20 Iunie 1871 zice „că este o eroare dăunătoare de a prezenta infailibilitatea ca cuprinzând dreptul de a depune suverani... numai rea credința poate singură să confunde obiecte diferite“ (dup. I. Bricout. dict. pract... t. II. 365) sârmanul de Pius IX își închipuia că au reînviat Evul Mediu.

32) I. Reiner o. c. p. 668.

33) R. Cădea o. c. p. 68;

34) cfr. un articol al m. u. în rev. teol. a. 1930 p. 214 sc.

35) Se zice, că delegatul papei și al bolșevicilor și-au strâns călduros mânele.

știune este definitiv scoasă din programul bolșevicilor. În 1928 și 1929 Vaticanul fiind ocupat cu liniștea dela el de acasă, cu raportul dintre Quirinal și Vatican, n'ă mai avut timp să se ocupe și de ruși. În 1930 papa și-a îndreptat din nou privirea spre răsărit, spre Kremlinul rușilor, dar de data aceasta sub altă formă, mai ales că și momentul era oportun. A protesta vehement în contra persecuției creștinilor din Rusia, — respective a Bisericii ortodoxe ruse, din partea regimului sovietic.

Din cele de mai sus reese clar planul urmărit de papă. Voia să încheie un concordat prin care catolicismul să fie favorizat față de celelalte culte, iar Biserica ortodoxă fiind și pe mai departe mereu persecutată, lipsită de acest favor, o să fie forțată să treacă la catolicism, ca să se bucure și ea de favorul ce-l au catolicii. Dar văzând că pe cale diplomatică, pașnică nu reușesc și-au schimbat atitudinea, au început lupta protestând în speranța că doar, doar, îi va putea constrânge pe bolșevici să facă vre-o legătură cu Roma. Iată cum zice, cum e caracterizată, atitudinea papei chiar de ruși, „în ultimele tratative, Rusia, n'ă interesat papalitatea decât din punct de vedere al unirei celor două Biserici (a bisericii ortodoxe, și cea din Roma) și triumful catolicismului“³⁶⁾ papa voia ca fostul regim țarist din biserica ortodoxă rusă să fie înlocuit prin papalitate. Chiar și locotont-patriarhul rus, mitropolitul din Nijnii Nowgorod, Serghie, fiind întrebat de corespondenții ziarelor străine în cecece privește protestul papei, a declarat că papa nu urmărește altceva decât cucerirea bisericii ortodoxe ruse. Dacă i-ar părea rău de suferințele rușilor, n'ar permite ca tocmai credincioșii lui catolici din Polonia să persecute Biserica ortodoxă din Polonia³⁷⁾. Mai bine și-ar îndrepta privirea spre cele cinci sute de Biserici ortodoxe distruse de catolici în Polonia.

Iată cum papalitatea caută să nu piardă nici o împrejurare să nu ezite nici un moment când este vorba de răspândirea catolicismului, de asigurarea lui și de supremația Vaticanului — fie religioasă, fie temporală — când este vorba pe reminiscențele pretențiilor din Evul Mediu!

(Urmează)

36) Za Svobodu Nr. 48, 20 II 1930.

37) Ortodoxii din Polonia sunt persecutați, la intrigele catolicilor, cărora și Statul le dă ajutor cfr. Bis. ortodoxă Nr. 4 Aprilie 1930 pag. 357 sq.

ȘTIRI

Pentru locul de închinare „Piatra Scrisă“ au donat DI Ministru I. Lugoșianu 100 lei și Dna Adriene locot. col. Eisner 80 lei, care sume primindu-se cu mulțumită, se vor folosi pentru acel loc de pelerinaj.

Act de mulțumire. Marele ctitor al bisericii din Cubin (Banat-Iugoslavia), veteranul Pau Miat-Iligianul, de origine din Iladia județul Caraș, încă în tinerețele sale, cu ocazia despărțirii românilor de sârbi, a donat o cruce artistică lucrată, care și azi e un decor al Sfântului nostru altar.

Cu ocazia zidirii bisericii la 1906, împreună cu fratele său Gheorghe Miat, a donat un clopot 800 kgr., pentru care a dat 2 vagoane porumb. Acest clopot a fost recvirat de armata ungară.

În anul 1930 a dăruit un steag de mătase foarte frumos în preț de 3.500 Dinari.

În cursul anului curent a donat un scaun în preț de 500 Dinari, care s'a așezat înaintea bisericii, și suma de 10.000 Dinari, ca fundațiune, care sumă împreună cu interesele să se folosească pentru pictarea bisericii și iconostasului ei.

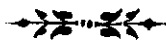
Subsemnații, în numele comunci bisericești, aducem și pe această cale viile noastre mulțumiri pentru această nobilă faptă, — vrednică de imitat, — octogenarului donator, rugând pe Cel Atotputernic să-i lungească frul vieții, ca să-și vadă visul împlinit.

Sperăm că această sumă frumoasă, nu va fi ultimul său dar, după cum însuși s'a exprimat. „Comitetul parohial“.

Iubileul de 100 de ani a unei cununii. Acum de curând s'a serbat 100 de ani dela cununia soților Filipovici, țărani într'o comună aproape de Niș. Soțul e în vârstă de 117 ani, iar soția de 115 ani. Ambii sunt pe deplin sănătoși și nu se feresc a lucra și derețica prin casă și la câmp. La serbare au participat peste o sută de urmași ai lor: feciori, fiice, nepoți și stră-nepoți. Astăzi când părechile căsătorite în scurt timp se despart cu atâta ușurință, serbarea aceasta e înduioșătoare. Doi copii, el de 17 iar ea de 15 ani, s'au cunoscut și s'au îndrăgit. S'au cununat și au înjghebat o căsnicie în satul lor, și au trăit la oaltă zile bune și zile grele, zile de bucurie și de restriște, una sută de ani — un veac întreg! Tinerii căsătoriți au devenit părinți, bunici și străbunici. Sub ochii lor au crescut și îmbătrânit un șir de inși, în jurul lor s'au petrecut atâtea prefaceri și schimbări, iar ei au rămas până înfărsit aceiași, strâns uniți în căsnicia lor.

Norocul unui copil. Un copilăș de cinci ani din Franța, a căzut din fereastră în stradă, dela etajul al treilea. Din fericire cămașa copilășului s'a întins, luând forma unei parașute și astfel, a rămas în viață, alergându-se abia cu câteva rane ușoare.

Un bătrân de 165 ani. Cel mai bătrân om din lume e Timar Aga din Anatolia, care are vârsta de 165 de ani. Acest bătrân e încă sănătos și umblă ca un voinic. El s'a născut în anul 1787.

Aviz!

Se comunică Onoratei preoțimi și poporului credincios, că din considerare la alegerile senatoriale, cari sunt fixate pe 20 Iulie a. c. pelerinajul îndatinat a se face în ziua de sf. Proroc Ilie la sf. biserică dela „Izvorul Miron“ protopopiatul Făgetului, se amână pe Duminică în 31 Iulie.

Făget la 11 Iulie 1932.

Pr. Ioan Muntean

p. protopreshiter.

Publicațiune.

Subsemnatul curator, aduc la cunoștință publică, că în ziua de **30 Iulie 1932, ora 5 p. m.** se vor vinde prin licitație publică creanțele masei falimentului Eugen Weltmann, firma „Vulturul“ din Caransebeș în sumă de lei 55.943 bani 58.

Informațiuni detaliate asupra creanțelor sus-puse vinzării se obțin dela subsemnatul în biroul advocațional din Caransebeș Str. Orșovei No. 8 până în ziua licitației în orice zi de lucru între orele 2—6 p. m.

Prețul adjudecării se va achita îndată.

Pentru incasabilitatea creanțelor subsemnatul nu ia nici o răspundere.

Cu stimă:

Dr. Antoniu Marchescu

advocat.

Scoala Normală de Băeți din Caransebeș.

Nr. 829/931-32

Publicație de licitație.

Scoala Normală de Invățători aduce la cunoștință celor interesați că la **25 Iulie 1932** în cancelaria Direcțiunii ține licitație publică, în conformitate cu art. 88—110 din legea Contabilității publice și normele publicate în Monitorul Oficial Nr. 127/1931 pentru următoarele:

1. La ora 4 p. m, pentru procurarea lemnelor de foc, necesare în anul școlar 1932—33 în cantitate de circa 260.000 kg.

2. La ora 5 p. m. pentru lucrările de reparațiuni la localurile școlii.

Oferanții vor depune la licitație, ofertele închise și sigilate împreună cu o garanție de 5% din valoarea furniturii sau a lucrării; iar oferta se va face numai în conformitate cu cactele de sarcini, cari se pot vedea în fiecare zi la cancelaria școlii dela ora 8 până la 12.

Caransebeș 12 Iulie 1932.

Președinte,

(ss) **Gh. Repede**

Secretar,

(ss) **Gh. Neamțiu**

Corpul Portăreilor, Tribunalul Caransebeș.

Nr. 658/Port. 1931.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul Portărel de pe lângă Tribunalul Caransebeș în baza art. 102 din legea LX din 1881 și în baza art. 19 din legea 1908, prin aceasta public, că în urma decisului Judecătoriei mixte din Caransebeș de sub Nr. 2030/1931 efectuându-se execuțiunea la 25 Septembrie 1931 în favorul următoarei Firma Casa de Păstrare Caransebeș reprez. prin avocatul Dr. Ernest Halle domiciliat în Caransebeș pentru suma de 4851 Lei — bani capital și acces. mobilele sequestrate și suprasedstrate cari s'au prețuit în 40.000 Lei — bani și anume: mașină de lustruit piele fabricat Kirchlein Feck, una instalație de tabacit compusă din 2 Butoaie mari cu toate accesoriile se vor vinde prin licitație publică. Deci în urma decisului Judecătoriei mixte din Caransebeș de sub Nr. 5272/1931 G. pentru încasarea creanței de 4851 Lei — bani capital cu 13% interese din 9 Aprilie 1931 și spesele de 1808 Lei — bani staverite până în prezent, se fixează termenul de licitație **pe ziua de 25 Iulie 1932 la oele 10 a. m. în comuna Caransebeș la locuința umăritului** și toți aceia cari au voie de a cumpăra, sunt invitați cu acca observare, că mobilele menționate mai sus în baza art. 107, 108, din legea LX din 1881 se vor vinde celor cari vor oferi mai mult pe lângă solvirea în bani gata și în caz necesar și sub prețul de strigare.

Intrucât mobilele supuse licitației s'au mai sechestrat și înainte și după această fixare de licitație și din partea altor creditori și aceștia au drepturi câștigate de acoperire asupra licitației, în baza art. 20 a Legii XLI din 1908, deci se va efectua și în favorul acestora.

Caransebeș la 8 Iulie 1932.

Boroș Vasile p. șef portărel.

Irmosiere

scrise pe hârtie velină, curat, cetăț,
se găsesc spre vânzare la

Librăria Diecezană

Prețul 150 Lei. -- Se pot comanda prin ramburs.